

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-707/21 – 1

Zaak C-707/21

Verzoek om prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

24 november 2021

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 november 2021

Verzoekende partij:

Recamier SA

Verwerende partij:

BR

[OMISSIS]

ARREST VAN DE COUR DE CASSATION (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk), EERSTE CIVIELE KAMER, VAN 17 NOVEMBER 2021

Recamier, een naamloze vennootschap, gevestigd te Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg), heeft cassatieberoep ingesteld tegen het arrest van 4 juni 2019 van de Cour d'appel de Versailles (rechter in tweede aanleg Versailles, Frankrijk) (12e kamer) dat is gewezen in het geding tussen haarzelf en BR, wonende in La Garenne-Colombes, thans verweerder in cassatie.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [procedurele vermeldingen]

[D]e eerste civiele kamer van de Cour de cassation [OMISSIS] [samenstelling] heeft, na beraadslaging overeenkomstig de wet, het onderhavige arrest gewezen.

Feiten en procedure

- 1 Volgens het bestreden arrest (Cour d’appel de Versailles, 4 juni 2019), dat is gewezen op verwijzing na cassatie (Cour de cassation, eerste civiele kamer, 4 juli 2018, beroep nr. 17-20.610), heeft de Luxemburgse onderneming Recamier BR voor de Luxemburgse rechterlijke instanties gedagvaard tot betaling van bedragen omdat hij activa heeft verduisterd in de uitoefening van zijn functie als bestuurder. Bij arrest van 11 januari 2012 heeft de cour d’appel de Luxembourg (rechter in tweede aanleg, Luxemburg) deze vordering ongegrond verklaard. Aangezien de gestelde fouten betrekking hadden op fouten van een bestuurder in de uitoefening van zijn mandaat, was deze rechter van oordeel dat de aansprakelijkheid van BR contractueel van aard was en dat de vordering die uitdrukkelijk was gebaseerd op aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad dus niet-ontvankelijk moest worden verklaard ingevolge het beginsel van niet-cumulatie van contractuele aansprakelijkheid en aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad.
- 2 Op 24 februari 2012 heeft Recamier BR wegens dezelfde feiten gedagvaard voor de tribunal de commerce de Nanterre (handelsrechter Nanterre, Frankrijk) tot betaling van dezelfde bedragen op grond van het Luxemburgse contractuele aansprakelijkheidsrecht.
- 3 De cour d’appel [de Versailles] heeft in het bestreden arrest de vordering van Recamier niet-ontvankelijk verklaard aangezien het gezag van gewijsde van de Luxemburgse rechterlijke instanties beoordeeld moest worden in het licht van het Franse procesrecht, volgens hetwelk de eiser verplicht is om reeds in de procedure betreffende de eerste vordering alle middelen aan te voeren die deze vordering volgens hem kunnen staven (de zogenoemde regel van concentratie van middelen). Deze rechter heeft daaruit afgeleid dat, aangezien de partijen, hun hoedanigheid en de vordering dezelfde zijn in de procedure die geleid heeft tot het arrest van de cour [d’ appel] de Luxembourg en in de bij hem aanhangige procedure, en de vordering tot schadevergoeding gebaseerd is op dezelfde oorzaak, te weten de aan BR verweten verduistering van activa, Recamier zich niet kon beroepen op een andere rechtsgrond dan die welke zij niet tijdig had aangevoerd.

Rechtskader

Unierecht

- 4 Artikel 33, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, de zogeheten „Brussel I-verordening”, bepaalt:

„De in een lidstaat gegeven beslissingen worden in de overige lidstaten erkend zonder vorm van proces.”

Nationaal recht

- 5 Artikel 480 van de code de procédure civile (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) bepaalt:

„De beslissing die in het dictum het hoofdgeding geheel of gedeeltelijk beslecht, of waarbij uitspraak wordt gedaan over een procedurele exceptie, een middel van niet-ontvankelijkheid of enig ander incident, heeft vanaf de uitspraak gezag van gewijsde betreffende het geschil dat het beslecht.

„Het hoofdgeding betreft het voorwerp van het geschil zoals dat in artikel 4 is omschreven.”

Artikel 4, eerste alinea, van datzelfde wetboek bepaalt:

„Het voorwerp van het geschil wordt bepaald door de respectievelijke vorderingen van de partijen.”

- 6 Artikel 1351, thans 1355, van de code civil (burgerlijk wetboek) bepaalt:

„Het gezag van gewijsde geldt slechts voor datgene wat het voorwerp van de beslissing was. Het moet gaan om dezelfde vordering, de vordering moet op dezelfde oorzaak berusten, zij moet dezelfde partijen betreffen, en zij moet door hen of tegen hen worden ingesteld in dezelfde hoedanigheid.”

- 7 Volgens de rechtspraak van de Cour de cassation dient sinds een arrest van 7 juli 2006 van die rechterlijke instantie in voltallige zitting (beroep nr. 04-10.672, Bull. civ. nr. 8) de eiser reeds in de procedure betreffende de eerste vordering alle middelen aan te voeren die deze vordering volgens hem kunnen staven. Een eiser kan niet betwisten dat twee vorderingen op dezelfde oorzaak berusten op grond van een rechtsgrond die hij niet tijdig heeft aangevoerd. Het gezag van gewijsde verzet er zich bijgevolg tegen dat een partij zich op de contractuele aansprakelijkheid beroept om vergoeding van schade te verkrijgen, wanneer haar vordering tot vergoeding van die schade op grond van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad is afgewezen bij een definitieve beslissing van een rechterlijke instantie waarvoor de contractuele aansprakelijkheid niet werd ingeroepen (Cour de cassation, tweede civiele kamer, 25 oktober 2007, beroep nr. 06-19.524, Bull. 2007, II, nr. 241).

Standpunten van partijen

- 8 Recamier betoogt dat het gezag van gewijsde van de Luxemburgse beslissing niet beoordeeld moet worden in het licht van het Franse recht, maar in het licht van hetzij een autonome Unierechtelijke uitlegging van dit begrip, hetzij het Luxemburgse recht, aangezien de erkenning van een buitenlandse beslissing in de aangezochte staat er niet toe kan leiden dat deze meer gevolgen teweegbrengt dan

die zij in de staat van herkomst heeft, en het Luxemburgse recht het beginsel van concentratie van middelen niet kent.

- 9 BR stelt dat krachtens een regel van internationaal publiekrecht elke staat exclusief bevoegd is voor de inrichting van zijn eigen interne organisatie, dat wil zeggen voor de oprichting van verschillende organen, de verdeling van hun bevoegdheden en de opstelling van hun werkingsregels, zodat het procesrecht noodzakelijkerwijs dat van het *lex fori* is, en dat de conflictregels op dit gebied niet van toepassing zijn.
- 10 De advocaat-generaal concludeert primair tot de toepassing van het Luxemburgse recht en subsidiair tot een prejudiciële verwijzing.

Motivering van de prejudiciële verwijzing

- 11 Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft geoordeeld dat „een krachtens artikel 26 Executieverdrag [van Brussel] erkende buitenlandse beslissing in de aangezochte staat in beginsel dezelfde werking moet hebben als zij in de staat van herkomst heeft” (HvJEG, arrest van 4 februari 1988, Hoffmann, 145/86).
- 12 Voorts heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie het beginsel van een autonome definitie van het begrip gezag van gewijsde in het Unierecht als volgt geformuleerd (HvJ, arrest van 15 november 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung e.a., C-456/11, punten 39 en 40):

„Het vereiste van eenvormige toepassing van het Unierecht verlangt dat de precieze omvang van die beperking op het niveau van de Unie wordt vastgesteld en niet afhangt van de verschillende nationale regels inzake het gezag van gewijsde.

Volgens het recht van de Unie komt het gezag van gewijsde niet alleen toe aan het dictum van de betrokken rechterlijke beslissing, maar strekt het zich ook uit tot de motivering ervan die de nodige onderbouwing van het dictum vormt en er daardoor onlosmakelijk mee verbonden is [zie met name arresten van 1 juni 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) en Diputación Foral de Vizcaya/Commissie, C- 442/03 P en C- 471/03 P, Jurispr. blz. I- 4845, punt 44, en 19 april 2012, Artégodan/Commissie, C- 221/10 P, punt 87].”

- 13 De Cour de cassation vraagt zich af of de autonome definitie van gezag van gewijsde alle voorwaarden en gevolgen van het gezag van gewijsde betreft dan wel of bepaalde voorwaarden en gevolgen moeten worden vastgesteld door het recht van de aangezochte rechter en/of het recht van de rechter die de beslissing heeft gegeven.
- 14 Indien de eerste hypothese juist is, vraagt deze rechter zich af of twee vorderingen die bij de gerechten van twee lidstaten aanhangig zijn gemaakt, in het licht van de

autonome definitie van gezag van gewijsde moeten worden geacht op dezelfde oorzaak te berusten wanneer de eiser identieke feiten, maar verschillende rechtsgronden aanvoert.

- 15 Met name vraagt hij zich af of twee vorderingen die respectievelijk gebaseerd zijn op contractuele aansprakelijkheid en op aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, maar die beide voortvloeien uit dezelfde rechtsbetrekking – namelijk de vervulling van de functie van bestuurslid – moeten worden geacht op „dezelfde oorzaak” te berusten in de zin van het arrest Gubisch Maschinenfabrik (8 december 1987, 144/86).
- 16 Indien de tweede hypothese juist is, dan vraagt de Cour zich af of artikel 33, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001[,] op grond waarvan is geoordeeld dat een rechterlijke beslissing in de lidstaten dezelfde reikwijdte en dezelfde gevolgen moet hebben als in de lidstaat waar zij is gegeven[,] vereist dat het recht van het gerecht van herkomst wordt gehanteerd, dan wel of het toestaat dat het recht van de aangezochte rechter wordt toegepast wat de daaraan verbonden procedurele gevolgen betreft.

OP DEZE GRONDEN beslist de Cour als volgt:

Gelet op artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

VERWIJST deze rechterlijke instantie de volgende vragen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie:

„1) Moet artikel 33, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – de zogeheten Brussel I-verordening – aldus worden uitgelegd dat de autonome definitie van gezag van gewijsde alle voorwaarden en gevolgen van het gezag van gewijsde betreft, of kunnen bepaalde voorwaarden en gevolgen worden vastgesteld door het recht van de aangezochte rechter en/of het recht van de rechter die de beslissing heeft gegeven?

2) Indien de eerste hypothese juist is, moet er dan van worden uitgegaan dat vorderingen die bij de gerechten van twee lidstaten aanhangig zijn gemaakt, gelet op de autonome definitie van gezag van gewijsde op dezelfde oorzaak berusten wanneer de eiser identieke feiten, maar verschillende rechtsgronden aanvoert?

3) Moeten twee vorderingen die respectievelijk gebaseerd zijn op contractuele aansprakelijkheid en op aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, maar die beide voortvloeien uit dezelfde rechtsbetrekking – namelijk de vervulling van de functie van bestuurslid – worden geacht op dezelfde oorzaak te berusten?

4) Indien de tweede hypothese juist is, vereist artikel 33, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001, op grond waarvan is geoordeeld dat een rechterlijke beslissing

in de lidstaten dezelfde reikwijdte en dezelfde gevolgen moet hebben als in de lidstaat waar zij is gegeven, dan dat het recht van het gerecht van herkomst wordt gehanteerd, of staat het toe dat het recht van de aangezochte rechter wordt toegepast wat de daaraan verbonden procedurele gevolgen betreft?["]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [schorsing van de procedures, nationale procedurele punten]

WERKDOCUMENT